

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-80, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlitrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Izdajatelj: urejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 436.

V Ljubljani, v soboto dne 16. novembra 1912.

Leto II.

Bolgari so razbili turško obrambno linijo pri Čataldži.

Turška vojska v Bitolju se je vdala. — Rešitev avstrijsko-srbskega sporazuma. — Premirje na Balkanu. (Gl. Zad. vesti.)

Vojna na Balkanu.

PROČ Z VOJNO.

Upanje, da se ohrani evropskim in predvsem avstrijskim narodom mir, se utrjuje bolj in bolj vzlic neizmerni vojni hujškariji, ki jo tganjajo avstrijski vsezaverodmcesarski patrijarhi in vzlic otrovnemu spletkarjenju dunajskega kabineta. Notranje slabosti ruskega carizma, praktično miroljubje Anglije, Francije in Nemčije, obnašanje Italije, ki se istoveti z balkansko politiko avstrijske države, stremiljenje Belgarke, da se ne igra s sadovi svojih velikih zmag, vse to postavlja Srbijo v neprijeten položaj, da se spriznari za retirodo in da odneha od svojih želja, ki so izvedljive le ob razkosaanju albanskega naroda. Te dni, morda še danes, odgovori Pasić na vprašanja avstro-ogrškega poslanika Ugrona, in odgovor bo brzčas tak, da ne onemogoči nadaljnih pogajanj.

Vsak pameten človek bo pričakoval, da bo avstro-ogrška diplomacija s taktičnim in obzirnim vedenjem olajšala Srbiji to retirodo, da ne bo bahato izkoriščala srbskega diplomatskega neuspeha. Kdor podtika take trezne misli avstrijski diplomaciji, kaže le, da je ne pozna, da ne ve, kako postajajo nje besede širokoustnejše in obširnejše, čim očitnejša je njena slabost. Saj je celo mogoče in celo verjetno je, da je bilo vojno žuganje vlade in njenega časopisa le sredstvo za oplašenje, sredstvo izsiljevanja. Ali ta razlaga ni opravičilo, temveč je najhujša obsodba avstrijske diplomacije, ki je brezvestno in izživajoče z bakljo v roki hodila okolo smodnika.

Ce pregledujemo vrste bojovnih avstrijskih patriotov, nam je na prvi mah jasno, da se rekrutirajo iz agrarizma. Avstrijski agrarci ne privoščijo domačemu prebivalstvu kruha in zato gledajo z mrkim očesom vsako zblizanje Avstro-Ogrske z balkanskimi deželami, zato jim je najljubše, da vladajo med njimi razmere kakor med psom in mačko. Tudi vojno navdušenje je pri agrarni gospodi razumljivo. Če se vojna razvija na tujih tleh, agrarcem ne belias. Vojna le združuje cene agrarnim pridelkom in zato jo agrarci najljubše prebole. Vojne stroške plačuje obrt, industrija in trgovina in najbolj prizadeto je delavstvo. Ne le na boljšiču, temveč tudi v delavnici, kjer prodaja svojo delovno silo, v prodajalnici, kjer je kupec splošnih potrebščin. Kaj čuda, da delavstvo po vsem svetu na ves glas protestira zoper vojno, ki terja od njega ogromne krvne in denarne žrtve.

INTERNACIONALA PROTI VOJNI.

Mednarodni socialistični biro je poslal 9. t. m. pridruženim strankam okrožnico, iz katere posnemamo:

Socialističnim strankam in delavskim društvom!

A. K. GREEN:

Sosedov dom.

(Dalje.)

Izprva ji je mož pogosto pisal in iz njegovih pism je dihala iskrena ljubezen in veliko hrepenenje. Pisma so prihajala vse redkeje in bila čez dalje hladnejša. Oliva je jokala, a tolažila se je s tem, da se moti, in je opravičevala redko pisanje s preobitnim delom, ki se je z njim izgovarjal.

Njegova odsotnost se je podaljševala, pisma so prihajala vsa redkeje in nazadnje jih sploh ni bilo več. V tem času je Olivi umrl oče. Zapustil ji je le majhno dedščino. Še vedno je upala mlada žena, da se vrne mož, in čakala nanj doma. Končno je spoznala, da je mož pozabil nanjo in z ostankom svoje imovine se je preselila v bližnje veliko mesto, da si s pridobitvenim znanjem služi svoj vsakdanji kruh. Z energijo si je nabrala celo majhen prihranek, svojega moža ni pozabila in še vedno je upala, da ga poišče.

Najverjetnejše se ji je zdelo, da ga najde v New Yorku, zakaj ponovno je v prejšnjih časih zatrljeval, da se s prvo glavnico preseli tja in da tam poskusi svojo srečo.

Daljši časa je že bivala v New Yorku, ko nekoč zagleda na cesti oddaleč človeka, ki jo je spominjal na Johna Randolpha. Hitela je za njim in čim bolj se mu je približala, tem trdnješa je bila, da se ni motila in ko ga je došla, ga je prijel za ramo. Ozrl se je. Bil je njen mož.

V prvem hipu ga je obšla nepopisna groza in njegovega preplašenega obraza se je spominjala še pozneje. Ampak hitro se je premagal in se kazal neskončno veselega. Ne da bi čakal na njene očitke, ji je pripovedoval dolgo zgodbo o kupčijski nezdobi, o večmesečni bolezni, ki mu je uropala zavest, in o izgubljenih denarjih. Zbudil je v njej vtisk, da jo je

Delavskim strokovnim in združnim organizacijam!

Z ozirom na nevarnosti sedanjega trenutka in da s splošnim gibanjem proti razširjenju bolgarskega konflikta podpremo manifestacijo naših avstrijskih sodrugov, ki je bila 10. novembra, je mednarodni socialistični biro sklenil, da organizira 17. novembra mednarodne ljudske tabore v vseh velikih mestih Evrope. Nadalje je sklenil, da se zborovanje mednarodnega kongresa, ki bi se bil imel sniti 1913, pospeši in že to leto skliče izredni kongres. Vseled tega uvaževanja se je odgodil dunajski kongres na leto 1914 in izvršitveni odbor je hvaležno sprejel ponudbo socialističnih organizacij v Baslu, da se snide izredni kongres leta 1912 v tem mestu.

Izredni kongres bo zboroval 24., 25. in eventualno 26. novembra v Baslu, v Burgvogel. (Tajnik krajevnega odbora je sodrug urednik Frey, Petersberg št. 29, Basel.)

Z ozirom na določila, ki sta jih sprejela londonski (1896) in pariški (1900) kongres, poznejši kongresi pa so jih potrdili, vabi tem potom mednarodni biro na udeležbo kongresa:

1. vse zveze, ki odobravajo bistvena načela socializma: podružbljenje izvajalnih in menjalnih sredstev, mednarodno združitev in akcijo delavskega razreda, osvoboditev javne oblasti po proletariatu, organiziranem v razredni stranki;

2. vse strokovne organizacije, ki stoje na temelju razrednega boja, torej priznavajo nujnost politične, to se pravi zakonodajne in parlamentarne akcije, vendar se ne udeležujejo naravnost političnega gibanja.

Ce Vaša organizacija odobrava ta načela. Vas prosi mednarodni socialistični biro, da postavite v čim krajšem roku vprašanje o udeležbi na baselskem kongresu na dnevni red svojega prvega bodočega zborovanja.

Na svoji zadnji seji 28./29. oktobra 1912 je biro določil dnevni red kongresa in postavil kot njegovo edino točko: Mednarodni položaj in sporazum o akciji proti vojni.

V nedeljo 24. t. m. popoldne bo v Baslu mednarodna manifestacija.

Da se omogoči uspešno delo na kongresu, prosi izvršitveni komite, da se pošljejo besedila vseh navedenega dnevnega reda se tičočih resolucij najpozneje do 20. novembra mednarodnemu tajništvu, Maison du peuple (Ljudski dom), Bruselj.

Resolucije se odkažejo posebni komisiji, ki jo tvori po en delegat naslednjih dežel: Nemčija, Anglija, Francoska, Rusija, Avstrija. Komisija bo poročala kongresu in predložila definitivno načrt.

Vsi socialistični in strokovni listi so napro-

šeni, naj priobče vabilo čim hitreje. V nadi, da se bo vršil baselski kongres primerno naraščajoči moči socialistične internacionale, Vam pošiljamo svoje bratske pozdrave.

Mednarodni socialistični biro.

VPLIV BALKANSKE VOJNE NA AVSTRIJSKO INDUSTRIJO.

Balkanska vojna, ki je zahtevala že toliko človeških žrtv, je močno oškodovala vse evropsko narodno gospodarstvo, zlasti pa avstrijsko industrijo, tako tekstilno in čevljarstvo. Ti dve panogi avstrijske industrije sta v kratkem času balkanske vojne močno zastali in to pomenja za delavstvo bedo in brezposelnost. Tudi delavci v kovinarski industriji čutijo na lastnem životu posledice krvavega plesa na Balkanu. Avstrijska nožarska industrija pošilja na Balkan, zlasti v Turčijo, največ svojih izdelkov. Vojna je na Balkanu vso trgovino ustavila in prebivalstvo nima nikakršnih potreb po industrijskih izdelkih. Glavna avstrijska podjetja za nožarsko industrijo v Štiri in okolici delajo z močno reduciranim številom delavstva. Podjetniki seveda izrabljajo slabo stanje izvoza in krčijo delavcem mezde. Navedemo iz obilice le en primer. V tovarni za nože Wurmfeld je dobil delavec za dvainpolnednevno delo po obtikku prispevka za bolniško blagajno 1 K 44 vinarjev. Kako naj jih izrabijo? Da bi mu podjetnik vsaj še to umetnost razkril, kako naj si uredi življenje, da bo izhajal vsaj dva dni in pol z 1 K 44 vinarji. V ponedeljek je prišel isti delavec zopet na delo, a delal le tri ure, ker je uvidel, da ga čaka prav tak zaslužek kakor prejšnji teden. Po triurnem delu je zapustil delo in zahteval svojo knjižico. Za te tri ure ni dobil niti vinarja. Ta primer dovolj jasno pričuje, da vojna škodljivo vpliva na delovne in mezne razmere. Se v večji meri bi seveda delavstvo čutilo vpliv vojne, če bi bila Avstrija sama zapletena v vojno z balkanskimi državami, kakor že različni »patriotični« krogi. Delavstvo ima torej največji interes na tem, da se ohrani mir, in nobenega umevanja za politiko naših državnikov, ki so hitro pripravljeni rešiti vsako sporno vprašanje s tujimi državami z mečem v roki. Vojna zahteva neizmerno veliko človeških žrtv, uničuje kulturne pridobitve, ki si jih priobere narodi v teku časa z naporom in trdim delom, a ne prinaša nobenemu narodu toliko narodnogospodarskih pridobitev, da bi te izenačile žrtve. Oni časi so minuli, v katerih je imelo ljudstvo, ki je izvojevalo največ bitk, tudi največji vpliv na razvoj. V sedanjosti, mnogo bolj pa še v bodočnosti, bo le oni narod razširjal kulturo, ki bo posvečal vse svoje moči mirnemu razvoju narodnega gospodarstva. Blazen zločin bi bil, če bi Avstrija, katere finančni položaj je popolnoma zrušen, pričela vojno.

žabnega položaja, ki je nanj namigaval.

Predlagal je, da gresta v hotel, najameta sobo in pošljeta naročilo v boljšo trgovino, da se lahko preobleče od glave do nog. In z onim smehom, ki se mu ni mogla ustavljati, je dostavil še romantičen razlog. Njegova žena je in peljal bi jo rad na svoj dom v obleki, ki jo je sam plačal. Čudno je bilo to; ali kako naj bi slutila, da je kaj hujšega kot navadna muha? In zakaj bi mu odbila nedolžno željo, ko je bila presrečna, da je bila vkup z njim.

Čudila se je tudi temu, da se je v hotel vstopivši nekam prihlul, dočim je po navadi s ponosnimi kretnjami obračal nase pozornost vseh ljudi. In ko je zahteval od nje, da naj vpiše ime v tujsko knjižo, se je odločno protivila. Zaničljivo jo je pogledal in vprašal, če se še vedno ni naučila pisati. Mislija je, da jo skuša in dasi je bila hudo razžaljena, je vendarle ugodila njegovi zahtevi. Vseled razburjenja in ker ni slekla rokavice, so bile njene črte kakor nalašč spadene. Da je zapisala napačno ime, James Pope, jo je pregovoril njen mož, češ da ni treba vsakemu vedeti, da je en dan s svojo ženo prebival v hotelu; vpiše naj v knjižo izmišljeno ime. In zapisala je ime, ki ji je ravno kanilo v glavo.

Ko sta dospela v sobo in je odložil klobuk in plašč, se ji je zdel tako čudno lep, da je razumela vse njegove čudne želje, in blažena sreča, da ima tega moža popolnoma zase, jo je zmotila, da je storila slepo vse, kar je le požel. Spisala je seznamek vseh predmetov damске oprave, z mero, ki jo je natanko poznala; znano nam je, kako so prišle te reči v hotel. Čevljev ni zamenjala, češ da so ji pretesni. V resnici pa se je sramovala, da bi vpriči Randolpha od starih čevljev odparala podlago in vzela denar, ki ga je zato tembolj cenila, ker ga je sama pridobila.

Med razgovorom je neenkrat nanjo napravil vtisk, kakor da se obotavlja in da napravil vtisk, kakor da se obotavlja in da na-

Papež in krščansko socialne strokovne organizacije.

Krščanske strokovne organizacije v Nemčiji in papež imajo prav neprijetna nesporazumjenja, ki so skrajno mučna za obadva dela. Papež se je moral bati, da njegov nastop za kontesionalna delavska društva in proti krščanskim strokovnim organizacijam delavce odtrga od centra in močno oslabi njegovo stranko. Krščanske strokovne organizacije — takozvana kelmorajska smer — ki so bile leta in leta v težkih in ostrih bojih s katoliškimi delavskimi društvi — berlinska smer — so pa tudi vedele, da morajo računati z velikim pobegom članov iz svojih vrst, če trešči vanje papež svoje prokletstvo. Več mesecev so se najmarljiveje vodila pogajanja med vodilnimi možmi centromove stranke in tistimi, ki delajo okolo Pija X. papeško politiko. Uspeh pogajanj je nova papeževa enciklika, o kateri piše »Kölnische Volkszeitung«, organ kelmorajske smeri, s precejšnjo mero zlobnosti, da »se ne more odtegniti časaikiarski dolžnosti, pa hoče zato podati komentar, ki bo po možnosti olajšal razumevanje enciklike in osvetlil dalekosežnost v njej obravnavanih vprašanj. Vseled težavne snovi nam je stal na strani svet cerkvenopravnih šolanih teologov.«

Bolje se skoro ni mogla označiti nejasnost in zvitost rimljanske izjave, ki dela vso čast jezuitom. Nova papeževa enciklika bo vir novih prepričanj in umetniki v razlaganju se bodo še dolgo pričakati o njenem smislu. Namesto da bi združevala, bo zbudila Avstrija nov razpor. Eno pa je gotovo: papež sicer ni prekel krščanskih strokovnih organizacij, ker tega ni hotel storiti z ozirom na centrum, ampak razodel pa tudi ni nobene ljubezni tem organizacijam. Papež se sklicuje na to, da so ga nemški knezoškofje in škofje prosili, naj trpi (tolerira) krščanske strokovne organizacije kakor so danes v škofijah »ker obsežajo mnogo večje število delavcev kakor čiste katoliške zveze in ker bi utegnila nastati velika škoda, če bi se to ne dovolilo!« Enciklika je »z ozirom na posebni položaj katoliške stvari v Nemčiji ustregla tej prošnji.«

Iz vse enciklike nikdo ne bo mogel razbrati, da papež in njegovim zapovedim sledeči škofje priporočajo delavcem, naj se pridružijo krščanskim organizacijam. V krščanskih organizacijah združeni delavci bodo po tej svečani papeževi izjavi razumeli, da delajo nekaj neprijetnega, nepovoljnega svojim višjim, če pripadajo krščanskim organizacijam. Če pa krščanske organizacije cerkveni mogotci »trpe«, tedaj jih morajo po naročilu enciklike tem strožje nadzorovati. Krščanske organizacije naj čutijo, da so nadzorovane; v resnici so tudi nadzorovane. V vsej encikliki ni besedice, ki bi pojasnila delavcem nujnost in koristi strokovne organizacije. Krščanskih organizacij v Nemčiji ne morejo iztrebiti siloma, ker bi to bilo tre-

porno o nečem razmišlja. Ampak vse to je spretno zakrival z ljubeznivim obnašanjem in je le izražal veselje, da jo postavi za gospodinjstvo svojega doma. Začudila se je tudi, da je nekoč, ko je segel po žepnem robcu, izvelkel iz žepa ključ, ki ga je nato iznenadeno ogledoval. Dolgo časa je molčal in raztreseno ogledoval ključ. V tem hipu je dozorel v njem načrt zločina. Ko je opazil njen začuden in vprašujoči obraz, je vtaknil ključ nazaj v žep in ji pravil, da je pred kratkim najel v najlepšem kraju New Yorka veliko in lepo hišo, ker se mu je v zadnjem času posrečilo nekaj špekulacij. Hiša sicer še ni popolnoma dogotovljena, vendar je oprava že postavljena; premislil si je: ne gre, da bi jo vodil v svoje malo stanovanje, ki je bilo preračunano le za eno osebo; primerneje se mu zdi, da jo pelje takoj v hišo, ki bo naslednj njen dom.

Poslednje besede je izgovoril tako nežno, da je bila vsa ginjena. Kako ji je utemeljeval, da sta tako pozno zapustila hotel in se odpeljala v njegovo hišo, v pismu ni pojasnilo in tudi ne, kako da se ji ni zdelo sumljivo, da je spotoma premenjal voz in da je torej prvemu vozniku očitno označil napačno smer. Ampak pozabiti ne smemo, da se je marsikaj, kar se nam sumljivo zdi, ker poznamo konec, zdelo mladi ženi čisto nedolžno. V človeku ki ga je ljubila, ni mogla slutiti toliko lokavosti in ne naklepa, da jo umori. Posadil jo je v razpoloženje, ki ga najljubše imenujemo romantično. Po vsem njegovem zgovornem pripovedovanju o bogastvu in sijaju, ki jo čakata, v srečnem blaženstvu, je imela — tako piše sama — občutek, kakor da je v deveti deželi in on kraljevič, ki jo je obudil iz začaranega spanja.

(Konec prih.)

notno neprijetno političnemu katolicizmu, ampak iz neprijaznih besed »trpenja« vsakdo lahko sklepa, da smatra glava katoliškega krščanstva krščanske organizacije za nekaj neprijetnega in mučnega in jih skrivoma celo pre- in obrtnih obratov, za katere mora delati na ti-organizacijam, da papež višje ceni katoliška delavska društva, ki obsojajo stavko in boj za boljše delovne pogoje.

Nadzorovanje škofov, i ga navaja enciklika nad krščanskimi strokovnimi organizacijami, odločno izraža papežovo željo, naj bodo krščanske organizacije čim zmernejše v svojih bojih za boljše delovne pogoje. In pri vsem tem si papež pridržuje, da odpravi »trpenje«, če se pojavijo rimljanstvu neprijetne okoliščine; vedno morajo računati krščanske organizacije, da jih utegne papeževa volja iztebiti. Na ta način jim vzamejo vso svobodo razvoja. Čuti se morajo zvezane na rokavi in nogah, svojega teženja ne morejo določevati z ozirom na delavce, ampak z ozirom na strah, da utegnejo zbuditi grajo v Rimu. O usodi krščanskih organizacij naj odločujejo visoki cerkveni knezi, ki so pogostoma lastniki obsežnih veleposestev in obrtnih obratov, za katere mora delati na ti-šoče delavcev in delavk.

Iz te papeževe enciklike, ki popolnoma jasno le za Nemčijo »trpi« krščanske strokovne organizacije, seveda pod pokroviteljstvom eminenec, iz te enciklike torej lahko sklepamo, da papež obsoja krščanske enciklike izven Nemčije in jih ni voljan prenašati. Za naše Kreke, Gostinčarje, Moškerce in druge je papeževa enciklika zelo neprijetna stvar, ki jim utegne motiti njih krščanski socialni posel. Naj bo sodba o veljavi papeževe enciklike za Avstrijo taka ali taka, gotovo je: **krščansko socialni delavci ne najdejo v njej najmanjšega sledu za razumevanje o pomenu strokovnih organizacij, niti najmanjšega sočutja za boje delavcev in delavk.** Iz papeževe enciklike veje ostro nasprotje proti delavskim bojem za boljše razmere; delavci bodo iz enciklike razumeli, da cerkveni močniki rade volje ščitijo podjetnike, katerim hočejo delavski strokovni boji odvzeti del dobička v korist delavskega razreda.

Razdiralci enotnega strokovnega gibanja gotovo ne bodo hvaležni papežu za najnovejšo encikliko, ki lomi hrbenico krščansko socialnemu gibanju. Delavstvo pa bo tem jasneje spoznalo, da se mora ozirati pri svojih bojih edino na svoje lastne interese.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Občinski svet ljubljanski ima v torek, dne 19. novembra ob 6. zvečer v mestni dvorani redno sejo.** Na dnevnem redu javne seje so: Naznanila predsedstva in poročila: o neki prošnji za zagotovitev domovinstva v mestni občini ljubljanski; o dopisu županovem glede neke spremembe sklepa občinskega sveta glede pogojev za prepuštitve c. kr. državne obrtne šole; o dopisu mestnega magistrata glede 47. žrebanja mestnega loterijskega posojila; o ponovni ponudbi akad. slikarja R. Jakopiča glede nakupa njegovega umetniškega paviljona; o prošnji najemnika kopališča v Kolesiji za delni odpis najemnine; o prošnji ravnateljstva mestnega deklarike liceja za kredit za nabavo klavirja; o samostalnih predlogih obč. svetovalcev Jegliča in Likozarja glede draginske doklade mestnim učiteljem; o prošnji Franca Kunavarija za razdelitev parc. št. 391/1 kat. občine Sv. Petra predmestje I. del pri pokopališču pri Sv. Križu na sedem stavbišč; o prošnji Viktorja Orla za odškodnino za poškodbe pri znižanju Nadvojvodove Friderika ceste; o samostalnem predlogu obč. svetovalca Jegliča glede uporabe šolskih telovadnic izključno le v šolske namene; o delovanju gasilnega in reševalnega društva v II. in III. četrtletju 1912; o dopisu deželne odbora glede prispevka mestne občine za kmetijsko-kemično preskuševališče; o prošnji Jakobine Kastner glede imenovanja uličice med Tonhalle in njeno hišo; o samostalnem predlogu obč. svetovalca Brandta glede imenovanja nove ulice za nemškimi jubilejnim gledališčem; o proračunu mestne zastavljalnice za leto 1913; o razpisu službe cenilca dragocenosti in efektov pri mestni zastavljalnici. Samostalni predlogi: obč. svetnika Rojine glede takojšnjega pričetka del za zgradbo III. mestne ljudske šole; obč. svetovalca Josipa Marinka za spremembo določil glede prometa z vozovi za gnoj; obč. svetovalca Jožefa Reinsnerja: a) glede imenovanja prometnih cest na Barju; b) glede regulacije ceste od Rdečega križa do šole na Barju. Na dnevnem redu tajne seje so: Naznanila predsedstva in poročila: o prošnji nekega magistratnega uslužbenca za stalno vpokojitev; o prošnjah za razpisano službo šolskega sluga na c. kr. višji realki; o prošnji vdove nekega magistratnega uradnika za nadaljnjo prejemanje miloščine; o dovolitvi stavbne doklade za ureditve Nadvojvode Friderika ceste; o prošnji nekega uslužbenca za zvišanje prejemkov; o prošnjah za razne obrtne koncesije.

— **Pozor pred provokaterji!** Z ozirom na notico, v kateri smo svarili občinstvo pred izizvajanjem in zlobnim navajanjem do nepremišljenih izjav, poročamo naslednji dogodek, ki se je pripetil blizu Welsa na Zgornjem Avstrijskem. V Hofkirchnu je sedelo v gostilni več gostov, ki so se razgovarjali o balkanski vojni in o stališču Avstrije. Kleparski mojster Jurij Tavšek, po rodu Čeh, se je zavzel za Srbe in je rabil besede, ki so jih smatrali za žalitev cesarske hiše. Okrožno sodišče je obsodilo Tavška na štiri mesece ječe. — Bodite torej pozorni pred podlimi provokaterskimi nakanami neznačajnih duš!

— **Krakovsko-trnovska podružnica »Vzajemnosti«** priredi v nedeljo dne 17. t. m. v gostilni g. A. Steinerja na Opekarski cesti zabavni večer s sledečim sporedom: 1. Petje. 2. Šaljivo srečanje. 3. Šaljiva pošta. 4. Ples. Začetek ob 7. zvečer. Vstopnina 20 vin. Odbor rabi na obilno udeležbo.

— **Strokovna zveza tobačnih delavk in delavcev avstrijskih, krajevna skupina v Ljubljani** priredi v ponedeljek dne 18. t. m. takoj po tovarniškem delu v salonu gostilne pri Perleš, Prešernova ulica št. 8, društven shod. Poročevalce tajnik strokovne zveze, sodrug Paternmann z Dunaja. Preskrbljeno je, da bo njegovo poročilo aatančno v slovenski jezik prevedeno. Udeležite se tega shoda v obilnem številu.

— **Kako izgledajo krščansko socialne številke.** Iz Novega mesta nam poročajo: Zadnjič je »Zarja« lepo osvetlila ljubezen klerikalnih »Dol. Novic« do ubogih trpinov pri zgradbi belokranjske železnice. Celo leto so jih imeli pred seboj, ves svet je vedel, kako sramotno so podjetništva, zlasti pa klerikalni Lončarič, postopala z delavci glede plačila, samo »Dol. Novice« niso nič vedele o tem; se je zdaj, ko so razmere nekoliko boljše, se je oglasil ta krščansko socialni listič z obljubo, da bo že podjetnike prijel za ušesa, ker tako delajo z ubogim delavcem. Pa namesto tega prijemanja za ušesa je listič zatrobental slavo železniškim podjetjem, v prvi vrsti seveda na naslov Lončariča. O tem je obširneje poročala »Zarja« ali ostala je temu lističu še nekaj na dolgu, namreč številke. »Dol. Novice« so priobčile v dotičnem slavošpevu v dokaz ljubezni do delavca tudi številke, katere naj bi strmeči svet opozorile, s kolikim številom delavcev se gradi belokranjska železnica. Podjetje Samohrd — piše ta list — dela z 900 do 1000 delavci. Biederman z 1200 in Lončarič z 1500 delavci. To bi bilo skupaj na celi progi 3700 delavcev. Pripomniti moramo, da se je to število označilo v mesecu oktobru, ki vsled vremena ni bil posebno hvaležen za zaslužek delavcev. In nasprotno moramo opozoriti, da je pisec teh vrstic celo progno obšel meseca avgusta, torej v času, ko je bilo, ali vsaj ko bi bilo lahko največje število delavcev. Da se mu ne bo očitala pristranost, navaja še, da je bil v njegovi družbi tudi neki gospod iz Ljubljane, ki se je kot trgovec še posebno zanimal, koliko delavcev je na progi. In kaj sva našla takrat? Od Novega mesta pa do Samohrdove skrajne točke pri Lazih ni bilo več kakor 250 delavcev, raje manj kakor več. Nekoliko boljše je izgledalo število delavcev pri naslednjem podjetju Biederman, ki ima največje delo: dva dolga predora in prvi del proge onkraj Gorjancev. Ker se tu število ni dalo določiti spotoma (večina delavcev je bila v predorih), sva vprašala nekega zastopnika tega podjetja. Zvedela sva, da se število delavcev menja od 300 do 400, v najboljšem slučaju do 500. Potem sva šla skozi od progi, ki jo gradi Lončarič, oziroma klerikalna Gospodarska zveza. Tu ni bilo treba nikogar vprašati, ker je cela proga odprta in sva prav lahko štela in videla vse delavstvo. In če jih je bilo takrat več kot 300 na celi Lončaričevi progi, bi si dala oba skupaj lahko glave odrezati. Vsaj sva našla na celi kilometre, ko nisva videla niti enega delavca, kjer je bila proga še popolnoma nepretrgana. Da to ni bil zgolj slučaj, dokazuje tudi to, da je tudi poročevalec nekega ljubljanskega lista v tistem času večkrat si ogledoval progo ter se posebno zanimal za razmere delavcev, pa tudi tam se je opetovano bralo o številu delavcev, ki odgovarjajo zgornji omenjenim številkam. Čemu s takim pretiranjem slepomišiti javnost, čemu se morda zaradi dobička na tak način dobriki podjetništvom, ki vedo, da tega ne zaslužijo! Naj »Dol. Novice« raje resnico povedo, da so tiste številke le skupno število, koliko delavskih žrtev so ta podjetja izkoristila, odkar se je zgradba pričela: to zna vsaj bližje odgovarjati resnici.

— **Priprave za veliki železniški most čez Krko** se po sporočilu iz Novega mesta vkljub neugodnemu vremenu nevdzdržema nadaljujejo. Zdaj so spravili nad 40.000 kilogramov težki kason z brega na Loku, kjer so ga dva meseca sestavljali, v Krko. Pustili so ta kolos z navijaki držati po železnih tirih poševno pod kasonom in v vodo vloženi. Spuščanje je trajalo ves dan v sredo, šele proti večeru je kason s šumom a srečno zdrčal v vodo. Treba ga pa pripraviti sredi Krke in mu tam urediti na dnu vode primerno podlago, na kateri obstane, dokler ga rja ne uniči. Kason ima služiti za zgradbo podstavka za veliki železniški most čez Krko med Kandijo in Novim mestom. Splavljanje in sestavo kasona so opravili češki monterji s pomočjo domačih delavcev. Nadaljuje se tudi obokanje štirih velikih podstavkov na levem bregu Krke. V svrhu obokanja se zdaj pripravljajo leseni obodi in drugo potrebno ogrodje. Z zidanjem obokov bodo morali počakati ugodnejega vremena, najbrže pomladi.

— **Glasbena Matica v Ljubljani.** V torek dne 19. novembra 1912 zvečer ob pol 8. uri v veliki dvorani hotela »Union« koncert pod vodstvom koncertnega vodje Gl. M. g. M. Hubada in kapelnika »Slovenske Filharmonije« g. P. Teplega. Sodelujejo: koncertni pianist Gl. M. g. Anton Trost; virtuoz na harfi g. Alfred Holy, c. kr. dvorni glasbenik in I. solist na harfi c. kr. dvorne opere na Dunaju; g. prof. Pavel Grošelj (deklamator); pevski zbor »Glasbene Matice« in orkester »Slovenske Filharmonije«. Začetek točno ob pol 8. uri.

Iz gledališke pisarne. Danes v soboto (neprav predstava) petič v sezoni opereta »Boccacio«. V nedeljo popoldan (izven abonementa, za lože par) se ob najnižjih cenah kot ljudska predstava vprizori na novo zastavljena in na novo nastudirana ljudskai gra »Revček Andrejček« z g. Verovškom v naslovni vlogi. Sodeluje »Slovenska filharmonija«. — V nedeljo 17. t. m. zvečer (par predstava) se zaradi nenadne obolesti gdč. Orlove ne poje Wagnerjev »Večni mornar«, kakor oznanjajo lepaki, marveč se ob znatno znižanih cenah šestič v sezoni poje Suppejeva opereta »Boccacio«. V torek 19. t. m. izven vsakega abonementa prva delavska kronka predstava. Začetek ob osmih. Upozorilo se burka »Če frak dobro pristoji«. — V četrtek 21. t. m. predstava Verdijeve opere »La Traviata«.

— **Prva delavska kronka predstava v dež. gledališču.** Ker je v torek 19. t. m. koncert »Glasbene Matice«, priredi »Slovensko gledališče« na ta večer izven vsakega abonementa delavsko predstavo, da morejo častiti abonenti brez oškodovanja posetiti »Matično« prireditve. Kakor za dijaške predstave, velja tudi za delavske predstave najdražji sedež v parterju, po ložah in na balkonu samo eno krono, ostali prostori so še cenejši. Da se more delavstvo teli specijelno njemu namenjenih prireditve udeležiti v čim največjem številu, je začetek delavskih predstav določen na osmo uro zvečer. Izrečno povdarjamo, da je toaleta poljubna, da nam je delavska obleka prav tako spoštljiva kakor katerakoli druga, da pa je strogo paziti na snago. V torek se uprizori burka »Če frak dobro pristoji«, zgodba prebrisane krojaškega pomočnika, ki se je znal dokopati do mesta državnega ministra. Prihodnja delavska kronka predstava bo v sredo 27. t. m. zvečer ob osmih.

— **Častitil posetnikom slovenskega dež. gledališča.** Zadnji čas je zopet prišlo v navado, da prihajajo častiti posetniki k predstavam takozvano, da zasedanjem prostorov ob odprtem odru prav občutno motijo. To paj je docela nedopustno, pri dramskih predstavah nič manj nego pri glasbenih prireditvah. Intendanca je že ob otvoritvi sezone objavila, da je biljeternaročila, zakasnelim posetnikom med predstavo zabraniti vstop v prostore za gledalce. Da ne bo neljubili diferenc, objavlja intendanca vnovič, da biljeterji poslej nikogar in pod nobenim pogojem ne smejo pustiti v prostore za gledalce, dokler je scena odprta. Intendanca vljudno prosi, da slavno občinstvo ta potrebni ukrep respektira in se ne huduje nad njo, če kdo po lastni krivdi ne pride na svoj račun.

— **Gledališki rekviziter.** Častitim strankam, ki slovenskemu deželnemu gledališču v Ljubljani z veliko poštrevovalnostjo posojajo rekvizite, javlja intendanca tem potom, da je dosedanj rekviziter svoje mesto odložil in da sta poslednji kot rekviziterja slovenskega dež. gledališča legitimirana edinole gg. Franc Habič in Franc Lauter, ki se lahko izkažeta s potrebnimi legitimacijami.

— **Zimsko veselje v Bohinju.** V Bohinju je padlo pol metra snega. Otvoritev sankališča bo prihodnjo nedeljo. Za smučji je dosti snega in prijatelji zimskega športa bodo gotovo radi prihajali v Bohinju.

— **Ljubljana ima konjača,** ki je videti pri svojem »delu« zelo neroden. Včeraj je zasačil v Selenburgovi ulici malega psička, ki menda ni imel marke, seveda po krivdi svojega zaničnega gospodarja. Konjač ga je ujel s struno, ampak tako nerodno, da je bil psiček takoj ves kravaj in ravno tako prostor, kjer je konjač opravljal svoje »delo«. Psiček je seveda podlegel, ampak konjač se je tudi vrgel s tako silo vanj, kakor bi imel pred seboj razjarjenega bika. Ljudje so se po pravici zgražali. Nazadnje je bilo menda tudi konjača sram, pa je šel sledove svojega »dela« s snegom zamenjati. Menimo, da bi se tudi to »konjaško delo« lahko nekoliko drugače opravljal. Taki prizori so mučni in človek dobi vtis, da se uboga žival po nepotrebnem trpinči.

— **Nesreča v tobačni tovarni.** Včeraj ob 3. popoldne je padel v tobačni tovarni 17 metrov globoko s strehe pri g. Kornu zaposleni pomožni delavec Anton Oven iz Draveti. Spodnesel ga je sneženi plaz; pri padcu si je zlomil levo nogo in dobil težke notranje poškodbe. Z rešilnim vozom so ga prepeljali v deželno bolnico. Nesrečnik je oženjen in oče peterih otrok.

— **Kadilci v Avstriji.** Statistični urad avstrijske tobačne režije priobčuje ravno kar statistiko meseca aprila t. l. prodanih fabrikatov. Zvišanje cen tobaku konzuma ni zmanjšalo, ampak celo povišalo. Meseca aprila t. l. je bilo cigarete, cigar itd. prodanih za sedem milijonov kron več, kot meseca aprila t. l. Meseca aprila je bilo prodanih med drugim 185.808.453 cigar in 700.958.725 cigaret. Skupni dohodek iz vseh vrst tobaka je bil letos meseca aprila 52.794.675 kron, lani 45.536.417 kron.

— **S trebihom za kruhom.** V četrtek se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 27 Hrvatov in 17 Slovencev; iz Amerike je prišlo 90 Črnogorcev, 50 Maceđoncev in 40 Hrvatov.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske** od 3. do 9. t. m. Novorojencev je bilo 27, mrtvorojenca 2, umrlo jih je 18, od teh 7 domačinov in 11 tujecev, in sicer za jetiko 4, vsled mrtvouda 2, vsled nezgode 1, za različnimi boleznimi 11. Za infekcijskimi boleznimi je obolel eden za noricami.

— **Sneg in drevje.** V noči od srede na četrtek je v Strelški ulici podrli sneg staro drevo (akacija), ki je imelo vsled starosti že slabe korenine. Drevo je padlo na poslopje Ljudskega Doma ter pobilo okoli 12 šip pri zgornjih oknih. Tudi v tivolskem gozdu in po Golovcu je sneg polomil drevje.

— **Zadnja pot starčka.** Te dni se je napotil Valentin Vozelj, 91letni starček, gostač v Mali Šangi, na obisk svojih sorodnikov v Ljubljano. Domov grede ustavlil se je v Kisovčevi gostilni, kjer je tožil, da mu je mraz. Dobil je tu tople juhe, in ko je to povzlj, je odšel počasnih korakov proti svojemu domu. Dne 10. t. m. ga je pa našel Šetrajev Miha ob poti, ki vodi iz Jevnice na Malo Štango, kake četrte ure od doma oddaljenega, vznak mrtvega na hrbtu ležati. Ker je starček že dalje časa bolehal ter bil bledega lica, ga je vsled oslabljenja in starosti gotovo smrt na potu prehitela.

— **Ciganska prekanjenost.** V zaporu v Kranju so imeli radi raznih deliktov zaprto ciganko Marijo Huber. Ponoči 13. t. m. pa so ciganko prilezli preko streh do vrat zopora ter so ciganko opustili ter odpeljali.

— **V umobolnico na Studenec** so prepeljali ključavničarskega mojstra Antona Breskvarja iz Ljubljane in abiturienta Franceta Demšarja, doma iz Rudna pri Česnjici.

— **Izgubila je služkinja Ana Hočevarjeva** denarnico z vsoto 12 K. — Neka dama je izgubila denarnico z manjšo vsoto denarja in bolnišničnim potrdilom. — Gdč. Hedvika Hitzingerjeva je izgubila srebrno žensko uro. — Krojač Leopold Rejc je izgubil zelenosivkast površnik.

— **Zdravnik želonca** izdeluje -tovarna likerjev Lovro Šibenik v Spod. Šiški pri Ljubljani. Ta liker je posebno izvrsten in ima mnogo prednosti. Opozarjamo na današnji oglas ter priporočamo firmo.

— **Kinematograf »Ideal«.** Spored za soboto 16., nedeljo 17. in ponedeljek 18. novembra 1912: 1. Romunske pokrajine. (Krasna kolorirana potov. slika.) 2. Kako se maščuje kinematograf. (Velekomična učinkovitost.) Najnovejša z balkan. bojišč. (Velezanimiv film.) B. Most čez prepad. (Senzacijska drama iz življenja v 2 delih. Zruši se most z vlakom vréd.) Pri vseh predstavah! 4. Komična novost. — Samo zvečer. 5. Izvor človeka. (Psihološka komedija, ki se nanaša na Darwinovo teorijo! Zelo zanimivo!) — Samo zvečer. 6. Avgušt in detektivski slon. (Velekomično.) V torek: »Pohlep po zlatu«. (V 3 delih. Kolorirano.) »Maks hoče večji postati«. (Komična učinkovitost.) Pripravlja se: »Cirkuška grofica«. (Senzacijska učinkovitost.)

Delavci! Delavske žene!

Vsi, ki ne marate vojne, ki nočete, da bi se pretakala kri vaših sinov, očetov, bratov in soprogov, vsi ki hočete, da se olrni razvoj in napredek ljudstva in narodov blagodejni mir, vsi ste vabljani na

PROTESTNI SHOD

zoper vojno in vojne hujskače,

ki bo v nedeljo 17. novembra 1912, ob 10. dopoldne v veliki dvorani tržaškega Delavskega doma, ul. Madonna št. 15.

Delavci! Oficijelna politika Avstrije postaja od dne do dne nevarnejša. Kljub trditvam, da se hoče ohraniti mir, se spletari in hujska javnost zlasti proti Srbiji v imenu namišljenih interesov, ki niso ljudski. Pripraviti se hoče bojni ples. Tisoče dragocenih delavskih bitij se hoče žrtvovati politiki blaznežev, katerim je izročila nesrečna ironija usodo avstrijskega prebivalstva. Od vas, delavci in delavke je odvisen mir. Le vi ste v stanju zajeziti pretečo vojno nevarnost. Zato udeležite se vsi nedeljskega shoda, da manifestirate odločno svojo voljo

za mir in proti vojni,

proti blaznim vojnim hujskačem, ki bi radi spravili v družine avstrijskega ljudstva obup, solze in stradanje. Zato v nedeljo vsi na shod v Delavski dom!

Politični odbor

jugoslovan, soc. dem. stranke v Trstu.

Trst.

— **Politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke** v Trstu ima v ponedeljek 18. t. m. ob pol 9. zvečer važno sejo. Dolžnost vseh odbornikov in nadzorovalcev je, da se udeležijo seje.

— **Predavanje o pariški komuni.** V petek 22. in soboto 23. t. m. bo predaval v tržaškem »Ljudskem odru« sodrug France Milost o pariški komuni. Predmet, ki je večini našega delavstva nepoznan, je izredno zanimiv. Zato je pričakovati, da bodo tudi dve predavanji obiskali naši delavci v velikem številu.

— **Ne le v Ljubljani,** tudi v Trstu se potepajo po javnih lokalih sumljivi elementi, ki preže na pogovore v nadi, da bi iztaknili kakega veleizdajnika in skušajo tudi zavajati osebe v izjave, ki bi tvorile potem temelj kake ovadbe. Tudi karyarna »Unione« v Trstu je postala cilj takih subjektov. Sodruga pozivljamo, naj zato pazijo, pred kom in kaj govorijo.

— **Za jutrišnji shod** vlada med tržaškimi slovenskimi delavci veliko zanimanje. Pričakovati je torej, da bo ta shod velika manifestacija delavstva, ki hoče mir in mirno človeško življenje.

— **Nemška podjetnika častna člana N. D. O.** »Stavbinski delavec«, glasilo organizacije stavbinskih delavcev objavlja v svoji zadnji številki poročilo tesarskih shodov, ki sta bila v Trstu in v Tržiču (Monfalcone). Iz tega poročila posnemamo tudi, da sta dva nemška tesarska podjetnika postala častna člana N. D. O. »Stavbinski delavec« piše: »Pri točki »raznoterosti« se je vnela živahna debata zaradi ravnanja nekaterih tesarjev, ki se — zaslepljeni od slovenskih nacionalističnih hujskačev — nočejo pridružiti mednarodni organizaciji in ki so v svoji nacionalistični zaslepljenosti prišli tako daleč, da so celo prelomili delovno pogodbo. Ti nezavedneži so vneti člani narodne delavske organizacije, ki so zanjno in jo smatrajo za edino, ki jo uspešno organizacijo. Narodni predstojniki tičijo še pregloboko v njih, da bi mogli ločiti koristno od škodljivega. Koliko je narodnega na tej organizaciji, kaže najlepše dejstvo, da sta bila v to organizacijo izvoljena kot »častna člana« dva nemška tesarska mojstra! Pri teh dveh nemških mojstrih je zaposlenih kakih 12 do 14 slovenskih nezavednežev. Čast, da imajo v svoji organizaciji dva nemška mojstra, jih stane precej drago. Tesarji morajo pri njih delati po nižji ceni in sicer za 55 vin. na uro, medtem ko jim gre po pogodbi v tem letu 61 vin. na uro. Glavni uspeh narodne organizacije je torej, da izgubijo člani vsak dan na plači 48,6 vin., kar znaša na teden 2 kroni in 88 vin., na leto pa 115 kron in 20 vinarjev!

Take so koristi, ki jih prinaša narodna delavska organizacija! Ti delavci se izgovarjajo, ko se jim svetuje pristop k naši organizaciji, da je članarina pri nas previsoka. Oglejmo si, koliko je resničnega na tej stvari. Članarina narodne organizacije znaša letno 15 K in 60 vin.

Cementne cevi
v vseh merah,
barvaste plošče
itd.

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Komp. Ljubljana

Pisarna, delavnica in skladišče na Tržaški cesti. — Telefon šte. 296.

Stopnjice, bal-
koni, spome-
niki, stavbni
okrasni itd.

pri nas pa 31 K in 20 vin. Sedaj pa vračunajmo letni svoti 15 K in 60 vin. Še ono svoto, ki jim jo ugrabijo na plači »častni člani« njih organizacije in sicer 130 K in 80 vin. In to s kakšnim uspehom? Jih morda njih organizacija zajamči brezposelno podporo in pravovarstvo? Jih morda oskrbuje s strokovnimi glasili? Jih podpira v slučaju stavke? Kdo je priporil tesarjem boljše delovno pogodbo? Kdo škoduje in kdo je koristen tesarjem: ali mi, ki smo jim izvajali boljše plačilne razmere, ali pa narodna delavska organizacija, katere člani morajo delati pod slabšimi delovnimi pogoji? Naše skupne delavske organizacije cilj je združiti na razredni podlagi vse tesarje, da se jim priskrbi boljše življenjski in delovni pogoji. Večina slovenskih tesarjev se tega zaveda in zato bje vztrajen boj, da ojači svojo organizacijo. Naša skupina bo vkljub oni peščici nezavednežev, zaslepljenih od nacionalistov, nadaljevala složno pričetni boj, v zavesti svoje koristi in zmage. Zavednim slovenskim tesarjem kličemo: Pogumno naprej za svojo razredno internacionalno organizacijo!

Sedaj torej vemo, kako je N. D. O. narodna, vemo zakaj jemlje v svojo sredo nemške delodajalce kot častne člane in vemo, koliko stane delavce taka »čast«.

Vestnik organizacij.

Osrednji odbor »Vzajemnosti« v Ljubljani ima danes v soboto ob 8. zvečer valžno sejo. Pridejo naj vsi odborniki. Politični odbor za Kranjsko ima danes v soboto ob 9. zvečer v prostorih strokovnega tajništva, Selenburgova ulica 6, II. nadst., valžno sejo, katere naj se zanesljivo udeležijo vsi odborniki.

Govorniški tečaj ima v nedeljo 17. t. m. ob 3. popoldne vane šestanek, na katerem se porazdelijo referati za javen nastop.

Plesne vaje »Vzajemnosti« v Ljubljani se vrše vsako nedeljo in praznik od 3. popoldne do 7. zvečer. Za članice in člane je znižana pristojbina. Agitirajte za množično udeležbo.

Zadnje vesti.

Vojna na Balkanu.

BOJI NA ČATALDŽINSKI ČRTI.

Berlin, 16. novembra. Iz Sofije je došlo poročilo, da so Bolgari predli čataldžinsko črto. Vhod bolgarskih čet v Carigrad se pričakuje že danes.

London, 15. novembra. Reuterjev biro poroča iz Sofije: Bolgari so vdrl v centum čataldžinske črte. Bolgarske čete so osvojile Hademköj, ki je oddaljen 21 milj od Carigrada.

London, 16. novembra. »Daily Chronicle« javlja iz Carigrada: Bolgari so že v najbližji bližini Carigrada. Zadnje obrambno črto pri Čataldži so Turki opustili. Rodosto je že v rokah zaveznikov.

TURŠKA POROČILA O BOJIH NA ČATALDŽINSKI ČRTI.

Carigrad, 16. novembra. »Alemdar« poroča, da je maršal Fuad paša vse vesti o neugodnem položaju pri Čataldži najodločneje zavrnili in pristavil: »Dajte mi 80 do 100 tisoč mož in uničil bom sovražnika. To zagotovilo sem pisмено potrdil in če se mi ne posreči, tedaj me obesite in še sam bom potegnil za vrh.«

Carigrad, 16. novembra. Vse vesti o premirju so preneigljene. Pri Čataldži se je pričel boj. Vojstvo je navdušeno za nadaljevanje vojne.

ZETEV KOLERE.

London, 16. novembra. »Daily Mail« poroča iz Carigrada: V taborišču pri Hademköju je umrlo v sredo 390 vojakov za kolero.

PRED ODRINOM.

London, 16. novembra. Vest o padcu Odrina se ni potrdila, a skoraj gotovo je, da bodo Odrin v najkrajšem času osvojili Bolgari. Turki so uprizorili več izpadov, a Bolgari so jih krepko odbili.

SRBSKA ARMADA PRODIRA PROTI DRAČU.

Belgrad, 16. novembra. Tukaj odločno preključuje vest, da bi bila srbska armada prenehala s pohodom proti Draču na željo veselil.

BITKA PRI BITOLJU.

Belgrad, 16. novembra. Iz Prilepa poročajo, da je prišlo pri Bitolju do boja med srbsko konjenico in turškimi četami. Po kratkem boju so se morali Turki vdati.

GRKI NA POTU PROTI BITOLJU.

Atene, 16. novembra. Del grške armade je odšel pod poveljstvom prestolonaslednika Konstantina iz Soluna proti Bitolju. Drug del armade pa je odšel proti Janini, da prepreči umikanje turške posadke.

BOJI PRED SKADROM.

Kotor, 16. novembra. Iz Skadra je 12. t. m. došlo naslednje poročilo: Pretečeno noč je bil ljut artiljerijski boj med Obliko in Taraboskem. Izid še ni znan.

Skader, 15. novembra. Poveljnik Skadra, Hasan Rhiza beg izjavlja, da bo branil Skader do zadnjega izdihljaja in da ne preda mesta, če bi tudi dobil povelje iz Carigrada. Živ ne bo prišel Črnogorcem v roke.

AVSTRIJA IN SRBIJA.

Sofija, 16. novembra. V sredo zvečer je odpoval tukajšnji srbski poslanik Spalajković v Niš, da konferira s Pašićem. Poprej je imel dolg razgovor z Gešovom in Danevom, ki sta ga obvestila o uspehih potovanja Daneva v Buzimpešto. Zdi se, da Bolgarija vedno bolj prevzema vlogo posredovalca med Avstrijo in Srbijo.

PAŠIĆ V BELGRADU.

Belgrad, 16. novembra. Ministrski predsednik Pašić se je vrnil v Belgrad.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Belgrad, 16. novembra. Avstrijsko-ogrski poslanik Ugron je pri srbski vladi vprašal, ako sprejme posredovanje veselil za sklepande mru s Turčijo. Isto vprašanje so stavili tudi ostali zastopniki veselil. Srbska vlada še ni odgovorila, ker ministrskega predsednika ni še v Belgradu.

Sofija, 16. novembra. Gešov je odklonil posredovanje veselil, ker se je obrnila Turčija neposredno do Bolgarske. V tukajšnjih političkrogih krogi trdijo, da položaj za sporazumljenje ni ugoden. Gešov je tudi izjavil, da se mora prej sporazumeti z zavezniki, preden se prično pogajanja s Turčijo.

Berlin, 16. novembra. »Lokalanzeiger« poroča iz Sofije: Premirje in tozadevni pogoji še niso definitivno določeni. Izpolnitev naslednjih točk bo zahtevala Bolgarska: odhod iz čataldžinske črte, kapitulacija čataldžinske armade ali pa odhod, ki bo zastražen, odhod iz Odrina, Skadra, Bitolja in Janine, vhod bolgarskih čet v Carigrad, odstop zasedenega ozemlja, svoboden prehod skozi Dardanele in vojno odškodnino.

Sofija, 16. novembra. Ministrski predsednik je razmotril prošnjo velikega vezirja Kiamil-paše na kralja Ferdinanda za dovolitev premirja in je sklenil odgovoriti, da bo vlada obvestila kabinete združenih držav o koraku Turčije. Potem bo izročila v najkrajšem času odgovor.

ČRNA GORA IN ALBANIJA.

Cetinje, 16. novembra. Avstro-ogrski in italijanski poslanik sta bila pri črnogorskem kralju Nikiti zaradi albanskega avtonomije. Obema je Nikita odgovoril, da se Črna gora nikakor ne more odreči svojim operacijam pri Svetem Ivanu in Lešu. Nikita je tudi dejal, da statusa quo ni več in zato Italija ni vezana na obljube, ki jih je dala Avstriji zaradi Albanije.

SOCIALNI DEMOKRATJE IN VOJNA NEVARNOST.

Budimpešta, 16. novembra. (Plenarna seja avstrijske delegacije.) Predsednik grof Merveldt odvarja sejo ob tri četrt na štiri. Med vlogami je interpelacija grofa Skarbka in tovarišev zaradi neprestanega nadlegovanja avstrijskih državljanov v Rusiji. Na dnevnem redu je razprava

O poročilu vnanjega odseka.

Poročevalec marki Bacquechem podaje sliko debate v odseku. Odsek je bil mnenja, da se opuste pojmi, ki so se preživeli. Bili smo pripravljeni postaviti se na tla novih dejstev in se prilagoditi novemu položaju na Balkanu. Pripravljeni smo, da brez predsodkov in z dobrohotnostjo do balkanskih držav proučavamo sleherno vprašanje, ki stoji pred nas. Izrekla se je tudi želja, da se definitivno določi naše gospodarsko razmerje do balkanskih držav, zlasti do Srbije. Interesi monarhije se morajo varovati mirno, dostojanstveno in odločno.

Stališče socialnih demokratov.

Delegat dr. Ellenbogen (soc. dem.) izjavja: Dočim preti na naših mejah vojna nevarnost, nudi naš parlament sliko otročje slovenske klerikalne obstrukcije, ki nima nobenega pojma o resnosti in važnosti sedanjega trenutka. (Odobranje.) Mi nismo niti v stanu, da bi na Hrvatskem dvignili mamljivo navidezno konstitucionalnega življenja. Treba se bo odvaditi stari domišljavosti in navadi, da spremljajo balkanske želje vedno s skritimi ali javnimi pretinjami, prav tako bo tudi treba opustiti vlogo pokroviteljstva. Če bi bili le količaj spretni, bi si lahko osvojili prijateljstvo s Srbijo. Namesto tega pa smo jo pogajali Rusiji v naročje, tisti Rusiji, ki je vedno izdala Srbijo. Z ozirom na albansko vprašanje se stališče Srbije nikakor ne more odobravati. Ampak mi Avstriji

nikakor nismo poklicani, da se angažiramo za svobodo drugih narodov. Če ima Avstrija zgodovinsko poslanstvo, potem je njeno poslanstvo to, da sprijazni nacionalne aspiracije svojih narodov. Za albansko stvar se ne sme preliti ne nemška, ne slovanska, ne italijanska kri. Govornik sklepa s pozivom na vnanjega ministra, naj stopi v sedanja pogajanja brez zahrbtnih misli, brez postranskega namena, edinole z željo, da ohrani mir. Varujte mir, to je Vaša najvišja dolžnost.

Po diplomatih.

Delegat grof Lützow se peča z našo politiko napram Srbiji in meni, da ta politika v minulih letih ni bila niti srečna, niti dalekosežna, niti posebno dostojna.

Proti vojni.

Delegat Tomašek (češki socialni demokrat) izjavlja, da je prebivalstvo močno razburjeno, ker se boji, da se bo Avstrija vmešala v balkanske vojne zmene. Do nikake vojne ne sme priti, zakaj taka vojna bi bila blaznost, pravi zločin proti interesom države in državljanov. Zabrane pristanišča ob jadranskem morju Srbiji je skrajno nespametno, tudi z gospodarskega stališča. Albanska avtonomija Avstrijo ne briga prav nič. Smer naše sedanje vnanje politike se mora korenito izpremeniti. Proč z vojno! Živel mir!

Albansko in pristaniško vprašanje — nikaki vzrok za vojno.

Delegat dr. Kramar (mladočeh) se izjavi proti temu, da se dela iz albanskega vprašanja in iz vprašanja srbske luke ob Adriji življenjsko vprašanje monarhije. Kar se tiče srbske luke ob Jadranskem morju, bi bila za nas gospodarsko celo koristna, zakaj luka in železnica nas privedeta v osrčje Balkana. Na noben način se ne sme napraviti iz tega pristanišča vojna luka. Edino pametna politika napram Srbiji je dosega medsebojnega zaupanja. Delati moramo jugoslovansko politiko, ki se ogiblje politike divide et impera, delati ne smemo cuvajske politike, ne prirejevati veleizdajniških procesov; ne hujskati Srbe in Hrvate, ampak kreniti moramo k politiki kulturnega in gospodarskega prepoda jugoslovanskih narodov. Če pa se Avstriji ne bi posrečilo definitivno rešiti balkanskega vprašanja in bi napravila balkanske narode ogorčene in nezadovoljne, potem z gotovostjo lahko računamo, da balkansko vprašanje ni rešeno, ampak bo v kratkem času vojna vnovič vzplamtel. In sicer ne balkanska, temveč svetovna.

Seja se nato prekine. Prihodnja je danes.

VOJNI ODSEK.

Budimpešta, 16. novembra. V vojnem odseku avstrijske delegacije je izjavil vojni minister Auenberg, da se slabe strani v avstrijski armadi zlasti zadnji čas odpravljajo, da pa te slabe strani nikakor niso bile take, ki bi bile kakorkoli škodile življenjskemu mozgu armade. (Poprej pa so metali milijone v Molohovo žrelo s klicem: Armada peša!) Poročevalec grof Clam-Martiniz je poročal o izrednem ordinariju, ki se je sprejel v vseh delih neizpremenjen in se je nato seja zaključila.

Budimpešta 16. novembra. Vojni odsek ogrske delegacije je sprejel redni in izredni armadni zahtevek ter izredne kredite nespremenjene.

NOBLOVA NAGRADA ZA GERHARTA HAUPTMANNA.

Stockholm, 16. novembra. »Dagens Nyheter« poroča, da je določila švedska akademija Gerhartu Hauptmannu letošnjo Noblovo nagrado za literaturo.

Stajersko.

Napad na posestnico. Na svoji viničariji v Hušaku občina Polenšak se nahaja posestnica Ana Zorko iz St. Lovrenca pri Mariboru. Ko je te dni zjutraj odprla hišna vrata, jo je neznanec dvakrat udaril s polenom po glavi. Imela je še toliko moči, da je hitro zopet zaprla vrata ter stekla v hišo. Neznanec je hotel nato razbiti vrata, Zorkova je začela klicati na pomoč, naker je prišel sosed Alojz Habjančič in pregnal neznanca, ki je gotovo imel namen Zorkovo oropati.

Ubijalec alkohol. V Remšihu med Mariborom so se v pijanosti stepli fantje. V pretepu je eden kmečkega fanta Gegerja s krampom ubil. Ubijalca so zaprli. — Iz Slov. Bistrice sta šla iz neke gostilne skupaj domov težaka Stermšek in Kohn. Kohn je Stermšku očital, da ga je nekdanj v mladosti večkrat pretepel; da bi mu to vsaj malo povrnil, mu je prisolil eno za ušesa. Stermšek je vsled tega jezen potegnil nož ter zabodel Kohneta v trebuh, da je isti moral umreti. Oba možaka sta bila že skoro 60 let stara.

Nepredvidnost ob ognju. Sedemletna hčerka posestnika Ivana Mravljaka pri Sv.

Antonju na Pohorju je prišla k ognju, ki ga je zalagala delavka na polju, preblizu. Užgala se ji je obleka in dekle je dobilo take opekline, da je na mestu umrlo.

Pazite na otroke! V Prelogah pri Šmarju je utonila v potoku blizu domače hiše dveletna hčerka Elizabeta, posestnice Jere Pelko.

Sovražna brata. V Košnici pri Celju sta se te dni med seboj sprla in stepla brata Alojzij in Jožef Seško. Alojzij je Jožefa z nožem dvakrat zabodel v glavo tako hudo, da je zabodeni težko ranjen obležal na cesti.

Nečloveški sin. V Šmarju pri Jelšah je kmečki sin Jožef Pečko svojega očeta s poleonom tako hudo pretepel, da mu je prizadjal več zunanjih in notranjih poškodb. Nečloveškega sina so naznanili oblastim.

Samomor nevrastenika. V Gradcu se je na poti proti Gradu ustrelil krojaški mojster Janez Werbošek iz Celja. Vzrok samomora je bila neozdravljiva živčna bolezen.

Novice.

* Višji državni pravdnik za ločitev zakona.

Da je vzdrževanje zakonite neločljivosti zakona, ki jo določa italijansko pravo z ozirom na klerikalce, vsem slojem prebivalstva vedno neznosnejše, je razvidno iz govora, ki ga je govoril višji državni pravdnik v Lucii pri otvoritvi sodnega poslovanja po poletnih počitnicah. Govornik je v svojih izjavah opozarjal, da je bilo v Italiji leta 1909 predlaganih nič manj kakor 2186 ločitev od mize in postelje in se je ločilo po medsebojnem sporazumu v tistem letu vsaj enako število zakonov. Vsem tem zakoncem prepoveduje zakon sklenitev nove zveze. Nadalje je povdarjal, da je bilo 22 odstotkov vseh kaznjencev v italijanskih kazniščih poročenih, ne da bi bili imeli otroke, torej so bili večinoma mladi poročenci. V kazniščih v Portolongonu in Volterra, v katerih se nahajajo izključno individui, obsojeni v dosmrtno ječo, je 428 poročenih. Slednjič je opozoril višji državni pravdnik na dejstvo, da je že prestolni govor obetal uvedbo ločljivosti zakona, in je zahteval pravico do ločljivosti pri obsodbi vsled prostakega zločina, pri blaznosti in v vseh slučajih, kjer je postalo življenje z možem neznosno vsled grdega ravnanja, žaljenja ali zakonolomstva. Govornik naj bi še bil pristavil, da je ločljivost zakona v Italiji že uvedena, ampak le kot predprava bogatih, ki morejo dobiti ogrsko državljanstvo.

Obglavljen umobolen zločinec. V Kelmorajnu so v torek obglavili 41letnega dninarja Knoppa. Zblaznel je vsled pijanosti in v tem stanju umoril svojega triletnega sina. Pred smrtjo je pisal Knopp več poslovnih pism in se izrazil, da je žrtev žganja. Knopp je bil duševno manj vreden. Ker je imel prebito črepijo, ni mogel nositi pri vojakih čelade in ob deževnem vremenu se ga je redno lotevala omotica. Poleg tega je pil leta in leta žganje in se slabo prehranjeval. V njem ni bilo nobene odporne sile več. Nekaj tednov pred svojim ostudnim dejanjem se je Knopp živel le od kruha in krompirja in tako oslabil je izpil pol litra žganja. Nato je umoril sina. Porotniki so obsodili Knoppa na smrt in sodišče je odklonilo izvedeniško mnenje psihiatra dr. Aschaffenburga, čeprav je šlo za življenje človeka. Nasproti vsemu pričakovanju je kralj potrdil smrtno obsodbo. Naj že kdo sodi o smrtni kazni tako ali tako; a tudi zagovornik smrtne kazni ne more odobravati obsodbe umobolnega človeka.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdala in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Ljubljana« v Ljubljani.

Zahvala.

Ob priliki prebriske izgube, ki nas je zadel s tem, da nam je preminul naš ljubi so-
prog, oče, sin, brat in svak, gospod

Ivan Ženko

posestnik in gostilničar (po domače
Krakovčan).

so nam mnogi prijatelji in znanci ljubezivo izkazali tako v boleznih kakor ob smrti svoje so-
čutje. Vse te in vse tiste, ki so se udeležili pogreba in ki so položili vence na krsto pokojnika, kakor posebno zadržali gostilničarjev, zadržali sodavkarjev, ljubljanski tapetari in pokojnikov najiskrenejši prijatelji ter so se osebno ali deputativno udeležili pogreba, zahvalujemo najpriščneje za vse dokazne sočutja.

Ljubljana, 16. nov. 1912.

Žalujoči sorodniki.

Čuječnost

Je obvarovala že marsikatero nesrečo. Človek se mora tudi čuvati, da si ohrani zdravje. Ne sme se n. pr. čakati, da mala bolečina v rokah in nogah postane skrinasta bolezen, ker se nahajajo vendar dobri, preizkušeni izdelki, ki so

se že na tisočkrat obnesli in morejo marsikatero zlo že v postanku udušiti. Tozadevno izpoved, ki je prava, nahajamo v pismu, ki jo je naslovila Nj. ekselencia baronica Helena Freytagh-Loringhoven, roj. baronica Buxhoeveden, Gorica, Corso Verdi 36, na lekarnarja E. V. Fellerja. Glasi se: »V posebno zadostilo mi je, da Vam pošljem danes priloženo, ravno-
kar prejeto karto znane pisateljice Pavle Marije pl. Egger Schmitzhause, iz nje razvidite, da je postalo domače zdravilo Fellerjev fluid z

znamko »Elsafluid« za eno novo glasnico. bogatejša. Dama je bila pred nedavnim pri meni in ker je tožila o strašnih, nevalgicnih bolečinah, sem ji dala eno stekleničko. Za malo dni po prvem poizkusu dojde ta živahna zahvala za očitno sijajni rezultat. Težko čakam na poročilo o učinku fluida pri kneginji Carolath, kar Vam bom takoj poročala.« Slišali smo že večkrat praviti, da kratka uporaba tega izdelka navadno zadostuje, da nekatere bolečine takoj odstrani. Poizkusite tudi Vi, če imate nahod,

ste hripavi, zaslužnjeni in težko dihati, trpite na glavobolu ali zobobolu, Fellerjev fluid z znamko »Elsafluid«. Ta izdelek bi moral biti vedno v hiši, da je mogoče zlo takoj ustrohovati. Fellerjev fluid z znamko »Elsafluid« je boljše danes naročiti kakor jutri; za naročitev je natanko napisati: Lekarnar Feller v Stubi, Elsatrg št. 252 (Hrvaško). 12 malih in 6 pol-dvojnih ali 2 specialni steklenici stanejo Franco 5 kron.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. **Najnižje cene.**

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega, dobrega, pu-
ljenega 2 K; boljše 2-40
K; prima polbelega 2-80K,
belega 4 K; belega puha-
stega 5-10 K; velefinega
snežnobelega, puženega,
6-40 K, 8 K; puha sivega
6 K, 7 K, belega, finega
10 K; najfinejši prsi puh 12 K. Naročila od 5 kg
naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rde-
čega, modrega, belega
ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga,
120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi,
60 cm šir, polnjena z novim sivim, prav stano-
vitnim puhaštim perjem 16 K; napoli puh 20 K; puh
24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K
zglavnice 3 K, 3-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga,
140 cm šir, 13 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica,
90 cm dolga, 70 cm šir, 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja
pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga,
116 cm šir, 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po po-
vzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko
zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni
cenovniki gratis in franko.
S. Benisch, Dešenice št. 758, Češko.

Klobase

dobre, sveže, jetrne in
krvave se dobe vsak pe-
tek, soboto in nedeljo
v gostilni pri Kreutzerju.

Za kamnolom s celoletnim obratom se išče

kamnolomski mojster

eventuelno s kakimi 20—30 delavci. Po-
nudbe pod W. G. 8820 dostavlja

RUDOLF MOSSE,

Dunaj I, Seilerstätte 2.

Kavarna Leon
Celo noč odprto
Celo noč odprto

Dobra postrežba.

Podpisani vljudno naznanjam, da prevzamem
in otvorim dne 16. t. m. dobroznano

gostilno „pri Stirnu“

Sp. Šiška, Celovška cesta 22.

zopet na svoj račun. Pri tej priliki se priporočam
cenjenemu občinstvu za obilen obisk ter zago-
tavljam dobro in ceno postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem

Stirn.

Posebna specialiteta likerja

Posebna specialiteta likerja

Slavnemu občinstvu naznanjava, da
sva prevzela staroznano gostilno

„Pri Jurčku“

Rimska cesta št. 11.

Preobširno bi bilo naštevati vse jedi in
pijače, ki so na razpolago; vsak naj se
sam prepriča, da bo po zmerni ceni
dobro postrežen. Vsako nedeljo se vrši
plesna veselica. Začetek ob 4. Vstop prost.

K obilni udeležbi vabita najvljudneje

F. in J. Vodišek.

St. 37.507.

Razglas.

Z ozirom na dela, ki se vrše vsled poglobljenja Ljubljane, prepoveduje podpisani
mestni magistrat odkladanje snega v suho strugo Ljubljane in na novo urejene bre-
gove Gruberjevega prekopa.

Dovoljeno je sneg odkladati le v Gradaščico in v Ljublanico južno provizorični
leseni zatvornici pri Gradaščici.

Obenem se naznanja, da bo mestna občina za časa osuševalnih del v Ljubljani le
iz ozkih prometnih ulic sneg odvažala, dočim se bo na širokih cestah sneg sicer odkidal
in nakladal na kupe, ne da bi se odvažal.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 16. novembra 1912.

Župan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

Konfekcijska trgovina
MAČEK & KOMP., LJUBLJANA
založniki c. kr. priv. južne železnice
Franca Jožefa cesta št. 3
priporoča veliko izbiro jesenskih novosti za gospode in dečke.
— Naročila po meri se izvršijo točno in solidno. —
Strogo realna postrežba. **Najnižje cene.**

Naznanilo.
Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril
zalogo peči in štedilnikov
na Marije Terezije cesti št. 8
(v hiši gostilne pri Kreutzerju)
ter se priporoča za obilna naročila.
Anton Kovačič
tovarna peči in štedilnikov na Viču pri Ljubljani

MOJA ŽENA
in vsaka pametna in varčna gospodinja rabi namesto dragega kravjega sirovega, kuhanega
ali namiznega masla boljše, zdraveje, redilneje in izdatneje in skoro polovico ceneje
margarino „Unikum“
Dobiva se povsod ali pa naroča naravnost.
Združene tvornice za margarino in sirovo maslo
Dunaj, XIV. Diefenbachgasse 59.

V zalogi je vedno
do 500 kosov od
2 do 60 K komad,
tako da si vsakdo
lahko izbere.

Ob nedeljah se do-
bivajo venci v isti
hiši v I. nadstr.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudno priporočam
največjo zalogo krasnih
nagrobni vencev in trakov
z napisi.
Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.
Cene brez konkurence.
FR. IGLIČ Ljubljana,
Mestni trg št. 11-12.

ZGARNJANO
in zalogo likerjev
v Trstu, ulica Ghega 10.
Originalni vlahov prve vrste.
Altavater, Amaro d'Istria, pelinkovac, sokol, cognac
medicinal, čajni rum, v originalnih steklenicah.
Zaloga vsakovrstnih likerjev.
Na željo se razpošilja tudi po poštnem povzetju.
Zagotavlja točno postrežbo z najboljšim blagom se priporoča
Voditelj: Fran Szolik. **ANTON TURK, lastnik.**

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
Avstro-Amerikana
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtinčama, električno
razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega
potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom,
svež kruh, posteljo, kopelj itd.
Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica št. 26.